

IN ACEST NUMAR: Frumuseţea vacanţelor: de I. Agărbiceanu; O călătorie în America: de Victor Rakosi, tradusă de I. Const. Delabaia; Jerfa: de Munteanu-Mio; Un om uitat: de Marcel Romanescu; Parlamentul englez: de Olimpiu Ştefanovici-Svensk; Unei străine, poezie: de D. Psatta; Magdalena: de Sabin G. Truţia; Lanul, poezie: de Ciprian Doicescu; Dîri de Barbu Bradescu; Flori de o zi: Col Fundaţiei Principele Carol; Criza morală

Univ. "Petru Maior" Tg. Mureş

Univ. "Petru Maior" Tg. Mureş

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMĂNALĂ

DIRECTOR: * * ABONAMENTUL: * * BIROUL:
SEBASTIAN BORNEMISA * 300 LEI ÎN ȚARĂ — 600 ÎN STREINĂTATE * PIAȚA CUZA VODA 16

FRUMUSEȚEA VACANȚELOR

de I. AGĂRBICEANU

Număram lunile, țineam în seamă săptămânile, socoteam cu înfrigurare zilele cari ne despărceau de vacanță. Elevi în clasele inferioare ale liceului, nu uitam înainte de Crăciun, de Paști, de vacanța de vară, să însemnăm cu litere mari, albe, pe tabla școlii, câte zile ne mai despărceau de marele eveniment. Pe vremea aceea, nu tocmai așa de îndepărtată, nu spuneam „vacanță”, ci, după școala latinistă: „vácăciune”. Urât cuvânt, dar atunci nu ne părea așa! Vorba era lungă, și când mai erau nouă zile până puteam pleca acasă, scriam pe tablă litera din urmă „e”, a doua zi „ne”, și oftam, că ne mai rămăneau șapte zile până când puteam umplea tabla întregă cu biruitorul cuvânt.

O lecție înțeleasă și bine preparată, un răspuns în care nu te împiedecal, și luminoasele zile în cari ni se dădea vacanță, erau temelul bucuriei noastre de elevi.

Și, chiar mai târziu, de studenți ai școlilor superioare.

Pe jos, desculți cu încălțăminte în spate, cei din satele apropiate, cu carul cu boi, cu căruța, cu trenul cei din depărtări mai mari, ne respiram în toate colțurile Ardealului.

Ce vesalie, ce chiote, ce cântece pe toate cărările. Elevii mergeau acasă! Puii de țăran, zămislîți pământului și ai naturii, se scuturau parcă de toată spoiala învățaturii, și grăbiau spre satele cufundate în

tre dealuri împădurite, ca și când aici l-ar fi așteptat izvoarele vieții celei nemuritoare.

Atunci tinerețea se bucura din toată inima că poate merge acasă. O chema pământul natal cu o putere de nestăpănit. Nu se găsea unul, dintre mici și mari, care să îndrăznească a rămănea peste vară în orașul în care a învățat.

Erau și băieți cu mijloace materiale mai puține cari puteau învăța făcând vr'un serviciu în vr'o familie de profesor, sau pe lângă profesori singuratici. Dar și acestora trebuia să li se dea libertatea să-și vadă satul, casa, pe al lor, și să se bucore de câteva săptămâni de petrecere în mediul din care au pornit.

Și, ce-i aștepta, pe cei mai mulți acasă, în vacanța de vară? Fii de țărani, în majoritate, abea soseau și dădeau o fugă prin curte, prin grădină, pe la vitele albe; abea durmeau o noapte acasă, și erau puși la treburi. Munca câmpului era întâi.

Dar nici nu trebuiau să fie îndemnați, cei mai mulți! Toamna în Septemvrie, când se reîntorceau la școală, părliți de soare, adeseori slăbiți de muncă, își arătau unii altora cu mândrie bătăturile din palme! Și se laudau care a muncit mai mult în vacanță.

Porneau în lunie chiotind dela școală, și se întorceau în Septemvrie cu ochii umezi.

Două luni se scăldaseră în soarele de-acasă, lucrând la fân, la sapă, la secere, păscând vitele și oile, cântând cât îi lua gura alătura de slugă ori sluguliță; două luni dormiră ca morți, pe lavița tare ori în fânul mirositor din șopron; două luni se înfrățiră din nou cu natura, și de câte ori trebuiau să iea iarăși cartea se simțeau niște desrădăcinași.

Infrățirea băiatului de țăran cu natura n'o poți nici când înțelege ca în ceasurile în care îl vezi muncind alătura de părinți!

Cu câtă inverșunare și cu câtă dragoste se avântă băieșul de doisprezece ani cu jurca ori cu grebla!

Voința de-a birui natura, de-a scoate hrana din ea și în aceeași vreme o blândă și adâncă dragoste față de aceea care-i mama hrănitore a tuturor!

Câte adevăruri mari nu se statorniceau în înțelegerea elevului ori a studentului în aceasta apropiere de natură, — marea înșelătoare, — în vremea vacanțelor de vară, în mijlocul muncii, în contemplările din ceasurile de hodină, în sjintele ceasuri ale înserărilor și a dimineților biruitoare!

Cumințenia pământului, prin câte glasuri nu le vorbește! Atoiputenicia celui de sus; necesitatea aspră de-a smulge vieții cele de lipsă existenței tale, munca aprigă și sfântă a părinților cari cu cheltueli mari te țin la școală; care ținăr văzând stropii de sudoare curgând de pe

obrazii părintelui nu se va gândi de zece ori până să cheltuiască ne-folositor un ban? — Infrângerea ori cărei semeții în fața nemărginitului din natură, apropierea și mai strânsă de cei de acasă, de cari, uneori învățătura poate să te înstrăineze...

Nu cunosc alt mijloc de mai hotărâtă și puternică îndrumare pentru clasa cultă, la noi și azi în formațiune, pentru formarea unei tradiții a sale, decât acest contact cu natura, mereu reînnoit, al tinerilor elevi și studenți...

Și totuși azi întâlnim tineri cari nu se duc bucuroși acasă în vacanțe. Am auzit chiar cuvântul vestitor de rău: „Măși duce acasă, dar mă plictisesc!” Dacă vacanța ar fi cea a trei-patru zile să și vadă părinții, frații și surorile. Dar, mai mult, ce ar face acasă? Se plictisesc!

Și, rămân în birouri, rămân la masa de copist, pentru plimbare de seara pe străzile asfaltate! Sunt tineri mai mari, de amândouă sexele cari nu se duc bucuroși acasă în vacanța de vară. Se plictisesc! Ce să facă într'un sat sau într'un orașel pe provincie?

Se poate cineva plictisi în mijlocul naturii, în mijlocul părinților și fraților, a satului întreg? Nu simte ce rădăcini adânci îl trag spre locul natal? Nu are o vorbă bună de spus, un sfat de dat celor ce se mândresc cu domnia lui? Și a uitat și de ceasurile de entuziasm când jura să muncească pentru „binele neamului”?

Cafeneaua, bereria, barul, asfaltul străzilor orașelor mari i-au distrus așa de îngrabă ori ce bucurie a vieții?

Dacă-i simte încă avântul, chiar de-ar bate din aripi ostenite, să meargă acasă, în mijlocul naturii, în mijlocul năcazurilor reale, al suferințelor cari nu-s închipuite ca ale sale de multe ori, să se apropie de trunchiul din care a odrăzlit și să iea putere, înțelepciune, bucurie, avânt, dela izvoarele vieții.

Mai mult folos va avea, chiar dacă ar fi să se hrănească numai cu mălai și ceapă, petrecându-și vacanța în mijlocul naturii, între ai săi, decât dacă, rămânând la oraș, va putea admira în fiecare seară zece rânduri de dansatoare la cutare bar, într'o atmosferă încărită de tutun și de mireasma vișului.

O călătorie în America

de VICTOR RĂKOȘI

trad. de I. CONST. DELABAIA

Una din cele mai norocoase zile ale mele, a fost de sigur ziua când dl Redactor mi-a făcut întrebarea:

— V-ar plăcea să faceți o călătorie în America?

— De sigur.

— Atunci veți reprezenta ziarul nostru la expoziția din Chicago. Procurați-vă un pașaport.

Atunci mă gândii, ce voi face cu nevasta mea. Eteika e foarte nevoasă, a cetit multe romane în care oamenii s'au înecat cu vaporul. Apoi nu prea avea o idee lămurită despre starea de lucruri din America. Știa că America a fost descoperită de Columb, dar, din câte s'au întâmplat după descoperire, își amintește numai de unele cazuri când europenii au fost ju-puși de vil de canibali și alte căteva nenorociri. Trebuia să fie pregătită cu toată cruțarea.

M'am dus dar mai întâi la unchiul nevastei mele, la Gusti bacî. L-am ales pe dânsul pentru rolul de pregătitor. Față cu nevasta să, n'am putut vorbi, fiindcă știam că o să bată toba înainte de vreme. Am făcut semn bătrânului să vie cu mine în camera lui de lucru.

— Dragă unchiule, v'ăși ruga să-mi faceți un serviciu într'o afacere neplăcută.

— Ei, ce s'a întâmplat?

— Am de gând să plec în America.

Teava ciubucului trosni între dinții moșneagului.

— Ce dracu'!

— Da, la expoziție. Știi, drumul are primejdiile lui, dar eu nu mă sperii de astea, numai de nevasta mea îmi pare rău, ea n'are idee...

Unchiul Gusti îngălbinii. Sări în sus de pe scaun:

— Ce aveți, unchiule? Să v'aduc un pahar cu apă?

— Nu, lasă; pe câte vreme pleci?

— Nu știu, cred că în două luni, fac drumul.

— Așa?

— No; nu-i așa, unchiule, o să fiți așa de bun s'o pregătiți pe Eteika... E atât de sperioasă...

— D'apoi, o iei și pe dânsa?

— A, nu, numai ași vrea s'o deprindăți cu gândul că plec. Volți s'o faceți, bacî?

— O fac,

Strânsei mâna moșului și o pornii deadreptul la Ministerul de Interne, ca să-mi scot pașaportul.

La secția pașapoartelor, funcționarii sunt tare politicoși. Cum am spus că-mi trebuie un pașaport, un tânăr blond, bagă îndată tocul în calmară.

— Numele, ocupația, totul mergea de minune. Când mă întrebă unde plec, îl spusel, tremurând de bucuri:

— În America.

Tânărul sări în sus, parcă l'ar fi plăcut cineva de plăcut. Mi se puse în față și se uită lung la mine.

— Atunci nu pot să vă fac pașaportul.

— De ce?

— Atunci trebuie să aduceți un act de consimțământ și o legitimație dela poliție.

— Ei, dar până le capăt pe acesteia, trebuie o mulțime de vreme.

— N'aveți cunoscuți, aici în Minister? Adresați-vă la aceștia.

Aveam acolo trei cunoscuți, un „domn funcionar”. Unul mă tutula, cu al doilea eram per tu, iar pe al treilea, îl tutuiam eu.

Întâi am căutat pe „înaltul funcionar”.

— Servus, cu ce pot să te servesc?

— M'ăși ruga frumos de o protecție...

— O slujbă...? Hm... Hm...

— O, nu...

— O subvenție pentru ziar?

— Doamnă ferește, numai o protecție morală.

— Așa, foarte bine, și despre ce e vorba?

— E vorba numai de o legitimație pentru mine.

Fața înaltului funcionar se luminează și îndată își lua pălărie.

— Să ne dăm jos la secția de pașapoarte. Aranjez îndată chestia.

Ne coborâm în subsol. Pe culoar, înaltul funcionar mă întrebă: Da, adică, unde vrei să călătorești?

— La America.

— Așa? Hm...

— Cu aceasta, se opri, își încheiă haina până la gât, își bagă mâinile în buzunare și grăi cu glas trăgănat: e tare departe.

— Asta-i adevărat.

— Ai un certificat dela poliție?

— Nu.

— Atunci, dragă, nici eu nu pot să fac nimic. Procură-ți mai întâi un certificat.

Cu asta mă lasă în drum. Mă uital la el ca trăsniț și mă dusei la celalt prieten al meu, „funcționarul superior”. Mă primi foarte prietenos, mă pofti să șed, îmi oferi o țigare și mă întrebă ce doresc. Îi spusei de ce e vorba și el își puse îndată tichia brodată pe cap: spre a veni cu mine la secție de pașapoarte. Crezui că e bine să-i spun îndată că vreau să plec la America.

— La America? întrebă el și-și trânti tichia pe masă.

Murmură ceva, apoi spuse tare: Eu singur nu sânt de ajuns pentru stabilirea identității. Mai caută-ți pe pe cineva. (Eram de zece ani per tu.)

O luai la fugă înspre „domnul funcționar”, care îmi era o rudă, îndepărtată. Când tânărul domn auzi despre ce e vorba, mă interrupse nervos: „Sunt la începutul carierii, vă rog să nu mă băgați în asemenea afaceri. N'am văzut și n'am auzit nimic. Duceți-vă la poliție”.

Mă gândii că tânărul se făcnise. Plecai îndată dela ciudatul Ministeriu și mă dusei deapreptul la prefectul poliției. El îmi ceru petiția, îmi luă semnalmentele, chemă un confosist, îi șopi ceva la ureche; se uită amândouă la mine, apoi mă concedie.

La poartă mă isbii de doul domni, civili. Pe aceștia îi mai întâlnii de două ori în drum către casă, apoi îi mai văzui de două ori, plimbându-se în sus și în jos, în dreptul ferestrei mele. Ce Dumnezeu voiau?

Restul zilei trecu liniștit.

A doua zi, dimineață, când eram încă în pat, mă pomenii deodată că îmi întră în casă socrul meu și cu soacră mea. Ne sărutară și ne îmbrățișară. Soacră mea plânse o lecuță. Socrul meu însă, îndată ce mă văzu îmbrăcat, mă luă de braț și mă trase în camera de lucru.

— Carol, zise el, de ce sumă e vorba? N'am putea să ți-o dăm noi?

— Nu înțeleg.

— Două, trei mii de coroane am adus cu mine aș putea să mai adun încă pe atâta.

— Dar la ce? Pentru numele Domnului, explicați-mi cuvintele enigmatice.

El scoase din buzunar următoarea telegramă:

— „Carol vrea să plece în America. Pentru Dumnezeu, veniți de-l salvați. Gusti”.

Așa a pregătit unchiul Gusti pe nevasta mea.

Am isbucni într'un răs răsunător. Socrul meu să uită la mine neliniștit, cu un aer pânditor.

Dar, vă rog, cum vă puteți închipui așa ceva? Pe cuvântul meu de, onoare...

— Cuvântul tău de onoare? întrebă socrul meu, ironic; de bună seamă că pusă cuvintele între ghilemele.

— Dar eu nu umblu ca bani, nici nu mă apropii de casa de fer.

În clipa aceea mă uital afară. Cei doi necunoscuți, priveau din stradă pe fereastră. Acum mă dumerii,

erau agenți secreți. Ei, dar asta nu mai e glumă. Plecai cu socrul meu, mai întâi la dl redactor și-i făcui următoarea declarație: „Domnule, nu plec. E cu neputință. N'ași putea să-mi mai vin în fire o viață întreagă.”

Apoi ne duserăm la prefectul poliției, ca să-mi la din spate pe cei doi detectivi.

La alții nu m'am mai dus, și n'am mai spus la nimeni că au fost în viața mea douăzecișipatru de ore în care m'am pregătit de o călătorie în America.

De câte ori mă întâlnesc cu „înaltul funcționar”, cu „funcționarul superior” și cu „domnul funcționar”, ei să uită la mine surprinși: Va să zică asta e tot în Europa?

J E R T F A

— Mit grecesc —

de MUNTEANU-MIO

Fenicienii erau un popor de piraj, fără milă față de oameni și fără teamă față de Zei. Impinși de lăcomia lor nesocotită, având în frunte pe însuși regele lor, ei je fuese o corabie, ce mergea către insula Creta, încărcată cu două sute de boi albi, jertfe menite lui Apolon, strălucitorul Soare. Când zeul văzu din înaltul cerului, nelegiuirea fără seamăn, aprinde corabia blestemată și pierde în flacări pe toți părtașii crimel. Răzbunarea zeului nu se opri aici, mânia lui pregătește pedeapsa întregului popor, căci nu-și mai revarsă lumina binecuvântată în țara Fenicie; iar razele ce se joacă cu apa mării, care spală țărnul fenician, le mesteacă cu otravă, pentru a ucide pe toți ce-i ce însetați de lumină, vor încerca să-l atingă dărnicia de odioară.

Și în Fenicia se încuibă întunericul. Țara veselă și nepăsătoare de odată, deveni asemenea întunecatului Tartar. Nu se mai auzeau cântecele aspre de marinari, nu le mai răspundeau urările de bun soșit ale celor cari îi doreau. Viața deveni asemenea morții: inertă și

fără glas. Râsul pieri de pe buzele tuturor, căci râsul e tovarășul luminii sglobii, dragostea se ofii ca o floare înăbușită în vâlul negru al întunericului. Numai suspinele triste ca și noaptea, stinghere ca și tăcerea, isbucneau arareori, mulcom, din pieptul celor, cari se rugau zadarnic.

Amintirea luminii îi chema cu glas de sirenă, spre țărnul unde nu pierise încă minunea. Se țarau cu umilnța în suflet, nemeritci, asemenea viermilor ce se tem că vor fi striviți. Când zăreau lumina albă, îi sorbeau cu lăcomie darul, dar după primul strop îl ajungea blestemul Zeului. Se rostogoleau ucși în marea care-i aștepta nesătulă de pradă; erau târși de apele albastre adânc în necoprins. În fiecare zi și în fiecare ceas, apa primea noi leșuri feniciene, căcl moartea nu-i înspăimânta pe cei rămași, orfanii de darul luminii.

Au trecut ani, au trecut vieți de om. Nefericiții troglodiți au închinat jertfe nenumărate, au ridicat altare pretutindeni, au înălțat ruguri pentru sacrificii bogate, nemilostivulul Zeu, care era surd și fără

milă către rugăciunea lor de toate zilele : lumina.

Și iarăși piereau de otrava bles-temului cei ce îndrăzneau să fure din darul oprit. Leșurile morților au umplut marea ; iar sufletele lor se tânguiau, rătăcind fără odihnă, căci pacea nu le este dată spirite-lor, până ce nu vor avea corpurile înmormântate.

Nimfele s'au plâns Zeului Posei- don, căci cântecele lor erau îngâ- nate de plânsetele sufletelor rătă- citoare în jurul cadavrelor și atunci zeul mării le prefăcu în stane de piatră, dând liniștea umbrelor. Mor- manul de stane de piatră deveni o insulă măreață și pustie.

* * *

Când Zeii fură alungați din O- limp de tărta neînfrântă a Titanilor, unii dintre ei cercară să scape de urgia cumpliților uriași în Fenicia. Pe mare însă obosesc și nici o in- sulă nu se îndură să le dea popas; iar valurile mării scăpate de sub porunca lui Poseidon, îi amenință să-i înghită, când minune, o stâncă din piatră albă, înfruntând furia valurilor, îi cheamă să-i ocrotească. Zeii se minunează, când zăresc formele pietrii, asemănătoare înfă- țșerii omenești. Poseidon, care le cunoaștea blestemul le istorisește originea minunată. Cu toții se ho- fărăsc, să-l înduplece pe Apollon, când izbânda va fi de partea Zeilor, să redea lumina și fericirea Feniciei.

* * *

Fenicia izbucni în chiote de ve- selie când reapăru lumina blândă și binecuvântată. Se minunau însă, care dintre jertfe a înduplecat mânia zeului. Ca un răspuns, văzură adânc în mare o insulă cu stâncile albe, cu resfrângeri de lumină de argint. Era altarul ridicat luminii din mîile de leșuri omenești.

Figuri literare străine

Un nume uitat

de MARCEL ROMANESCU

Viața modernă, cu aspectele ei mecanice a îngropat amintirea ro- mancierei franceze George Sand, baronesă Dudevant, castelana din Nohant, strănepoata Aurorei von Koenigsmark și a lui Mauriciu de Saxa. „Vreau să scriu pentru vea- cul veacurilor — a scris George Sand, — deși cred că peste cincizeci de ani voi fi uitată cu desă- vărsire și poate necunoscută”. Au trebuit, într'adevăr, să se împlinescă cincizeci de ani dela moartea ei, pentru ca Franța să-și aducă aminte de ea și să deschidă la musée Car- navalet din Paris o sală specială, unde s'au adunat manuscrisele, por- tretele și obiectele de artă aflate la Nohant, în păstrarea Academiei fran- ceze. La Nohant, se află și astăzi pianul unde Chopin a dibuit melo- diile sale tulburătoare și masa la care George Sand a scris *Indiana* și *Valentine* în casa aceea, s'au perindat scriitorii vestii ca Gustave Flaubert, Turgheniev, Théophile Gau- tier și Sainte-Beuve, compozitori ca Liszt și Chopin, pictori ca Delacroix și Promentia. Și, alături de ei, droaia de cerșetori și năpăstuiți ai soarel, ce băteau la poarta castelului, cu- noscând înimă primitoare a acelei care a scris *Letta*, *Mauprat*, *Le Mar- quis de Villemer* și *Les Maitres Mosaïstes*.

Am citat întâmplător câteva tit- luri din opera bogată a lui George Sand; dar acestea nu se mai citesc astăzi și se găsesc abia în istoriile literare. Ceeace va rămâne din scri- sul lui George Sand sânt romanele fărănești *La Mare au Diable*, *La Petite Fadette*, *François le Champi*, pe care Sainte-Beuve le numia Geor- gicele Franței centrale. Și de sigur că, alături de *Maitres-Sonneurs*, ele sînt lucrările cele mai proaspete despre provincia Berry și, totodată, primele romane regionale franceze. Că războiul va fi schimbat prive- liștea și sufletul acestei provincii, nu încapе îndoială. Ne-o spune o altă scriitoare franceză, Colette, în *Vrilles de la Vigne*: „Vai, și-am vor- bit de o țară din povești, undă ră- coarea aerului te îmbată! Nu mă crede, nu te duce s'o vezi! Vel căuta-o zadarnic. N'al găsi decât o

câmpie tristă, umbrită de păduri, un sat pașnic și sărac, o vale umeda, un munte albastru și pleșuv, ce nu poate să hrăniască nici căprițele”. Farmecul câmpiei natale nu-l pot pricepe decât cei născuți acolo și-ți trebuie idealismul lui George Sand ca să înmîiești prin oglinda sufle- tului vrăjile copilăriei.

George Sand a scris și romane istorice ca: *Jean Ziska*, *Consuelo* sau *La Comtesse de Rudolstadt*, în care a evocat țara cehilor, far- mecul și melancolia ei, rasa, clima și literatura vecinilor noștri. Atmos- fera acestor romane e atât de reală, încât cehii s'au întrebat, cu drept cuvânt, dacă scriitoarea franceză a fost în țara lor. E cu neputință, spun ei, ca toate descrierile acelea să fie numai vis, documentație și narațiune netrăită. Invățătul profes- or al Universității din Brno, Has- kovec, a ajuns după cercetări înde- lungate, la concluzia că George Sand a fost în Boemia, deși Jean Pozzi și urmașii scriitoarei susțin contrariul. Ca orice femeie, George Sand își avea taina — sau tainele — și, de bună seamă, avea motive să nu le destăinuie. Ea nu ne-a spus din viața ei, decât ce-a bine- voit; și nu e imposibil să fi făcut cu Chopin o călătorie prin Boemia, într'o vreme când biografiai cei mai isteți îi pierd urma. Pe de altă parte George Sand se lăsa ușor în voia valurilor fantaziei; avea o pu- tere de invenție neobișnuită și scân- tela divinatoare, caracteristică ge- niului. Nu e exclus deci să fi adăugat documentelor prăfuite, patima ei arzătoare, lirismul și accentele de revoltă ce o tulburau mai ales când eră vorba de un popor robit ca vecinii noștri.

Această mică problemă literară dovedește că nu numai opera, ci viața lui George Sand interesează și astăzi pe scriitorii de pretutindeni. E semn că amintirea ei nu s'a șters de tot și poate că, în vremi mai liniștite, va reveni la suprafață. Ernest Renan i-a prezis cândva trei sute de ani de glorie.

PARLAMENTUL ENGLEZ

de I. OLIMPIU ȘTEFANOVICI-SVENSK

Dlui Prof. Mândrescu, iubitului meu îndrumător, în semn de cinstită.

Alături de Westminster Abby*) se ridică turnurile înalte ale Parlamentului, „mama parlamentelor” cum zic cu mândrie Englezii.

În vecinătatea acestuia e statua lui Cromwell, marele luptător împotriva regalității tiranice a lui Carol I., cel care și-a pierdut capul pe eșafod la sfârșitul unei războiri în care voința națiunii avea să-l învingă.

În una din multele săli ale Parlamentului, o tablă de metal pe podea amintește locul unde a fost judecat și osândit acel rege al cărui chip neobișnuit de frumos îl cunoaștem din vestitul portret al lui von Dick.

Când auzi bătăile din ceas în ceas ale „Marelui Ben”, ceasornicului din înaltul turnului principal ce se vede prin palida lumină roșietecă a amurgului londonez; când vezi clădirea aceasta ca o minune veșnică de piatră, greu îți poți închipui cât sânge, câte lacrimi, și suferințe s'au cheltuit ca Parlamentul Englez să ființeze și să fie viu.

În coridoarele lui frescuri povestesc în culori istoria luptei pe care națiunea a dat-o pentru ca durerile și dorințele ei să afle cuvenită rostire...

Iată pe Carol cerând în parlament să i se predea cei „cinci membri” pe cari într'un alt chip îi vedeam refugiindu-se cu o barcă pe Tamisa.

Un alt tablou înfățișează pe unul din predicatorii cari înainte de înjghebarea deplină a Armatei Model a lui Cromwell, aprindeau în gloatele Londrei dragostea de libertate și stârnea rezistența Capitalei împotriva opresiunii.

Un alt chip ne arată pe membrii Parlamentului stînd pe președintele — ce anunțase dorința regelui ca parlamentul să fie dizolvat — să șadă pe scaunul de cinste ce îl dase națiunea pentru a o reprezenta pe ea.

Iată și romantica fugă deghizată a lui Carol al doilea, și trunchiul scorburos de stejar unde s'a tălnuit de teama următorilor săi.

În altă parte scena unde profesorii și studenții din Oxford somați să recunoască autoritatea Parlamentului.

Iată și un chip ce-ți închipuește pe Crist alungând cu biciul pe nechemaii din templu.

E Cromwell dizolvând „cu toripanul” o adunare ce nu mai înfățișă poporul.

* * *

„Camera Comunelor” — cu sacii roșii în mijloc, ce cheamă în minte sacii de lână din Parlamentul de pe vremuri — pare neobișnuit de mică. Dar e vădit că o astfel de sală e un mai potrivit loc de consfătuire decât un spațiu larg unde vorbitorul se simte parcă dator să țină un discurs sonor.

Camera Lorziilor e un loc de sfat și mai intim.

Ce frumoasă e clădirea aceasta de horbote în piatră, cu ascuțitele unghiuri gotice, într'o zi cu ceață. Când privești de pe malul opus, prin negurile galbui ce plutesc deasupra râului tulbure aproape tăinuindu-l, îți pare că Parlamentul se infiripează din chiar neguri și ape ce se prefac într'o elegantă și arătoasă clădire de piatră tare. Amănuntele se topesc și dincolo zidirea răsare ca un bloc minunat tăiat maiestru de uc artist uriaș și răbdător din sânul unei stînci.

Uriașul e poporul englez iar stîncă e voința tare a unui neam iubitor de sfînta libertate:

Britons never shall be slaves **)
Ci din turburi cețuri de vreme s'a ivit această instituție unică în lume. Ea era menită să devină „mama parlamentelor” atât în lumea anglo-saxonă cât și în restul pămîntului.

* * *

În amurgul nordic aud bătăile grave ale orologiului din „Big Ben” și-mi pare că sonora vibrație de aramă ce se revarsă laig peste

miile de case, peste square-urile veșnic verzi, peste podurile grele ce prind ca scoabe enorme de oșel trupul de apă tulbure al Tamisei — da, atunci în pare că glasul metalic liniștit, grav, și ferm, e însăși vocea poporului Englez.

Liniștit, grav și ferm!

10 VI. 1926 British Museum.

UNEI STRĂINE

*Ți-e trupul râul cristalin
Ce serpuiește peste lunci,
Topindu-și farmecul divin
În undulările-i adânci!*

*Ți-e gura rod însângerat
Cu sâmburi de mărgăritar,
Și părul aur măcinat,
Și fruntea tâmplă de altar!*

*Pe puful moale din obraz
Ca macii rătăciți prin lan,
Cresc trandafirii de Șiraz
Scâlțați în valuri de mărgeant!*

*Priviri de fulger și furtuni
Cutezătorilor împarți,
Ți-s ochii flacări, doi tăciuni
Pe-o vatră albă aruncați!*

*Dar când șurâzi, — crâmpeli de vis, —
Anini de buzele-ți fierbinți
Comoara dorului, trimis
Să surpe vechile credinți!*

*Ași vrea minuneo să te 'ngrop
Pe vecl în sufletu-mi plâpând,
Să fii al mângâierii strop
Svârlit pe-arșița mea de gând!*

D. Psatta

*) Vezi *Cultura Poporului*, W. Abbey

**) Britanicii nu vor fi niciodată sclavi.

MAGDALENA

de SABIN G. TRUȚIA

După o noapte de sbucium, stropită cu păcat, Maria din Magdala se trezi posomorită. În camera luxoasă plutea încă stăruitor un miros plăcut de flori orientale și pe jos zăceau în risipă petelele unui buchet veștežit. Maria își netezi cu degetele tremurătoare șuvițele de păr castaniu, apoi rămase așa... cu privirea pierdută în gol.

Cei-l lipsea?... Era frumoasă și iubită de toți. Frumuseța ei rară, îi adunase o mulțime de adoratori. Și aceia, cărora le înbia o oară de iubire, o răsplăteau bogat. Câți tineri romani, din neam patrician, aduși de curiozitate pe pământul iudei, n'au vrut s'o ducă la Roma, eterna cetate a iubirii. Și Caius, frumosul vlăstar de eroi, cari au ingenuchiat pe barbarii cerbicoși din munți, de câteori nu-i spunea în clipe de extaz, că va zdrobi statuza zeiței Venus, pentruca în locul ei să ridice statuza Mariei. Dar Maria a refuzat totul. A plecat și Caius, ducând în inima lui icoana celei mai frumoase femei, iar Maria a rămas zimbînd nepăsătoare și cu albumul iubirilor efemere înbogățit.

N'a plecat, căci auzise și ea vorbindu-se multe despre bărbatul minunat din Nazaretul Galileii. Vestea acestui bărbat se lăția ca ceva neobcînit.

Orbli văd, leproșii se curățesc și morții se scoală, după vraja cuvintelor lui. Și de când a auzit pomenindu-se despre acest bărbat minunat, ia nu-și mai găsește odihnă. El e miezul visurilor ei pătimașe. Îl dorește cu sete și cu dor, ca pe nimeni altul. Iubirile ei de pînă acum, au fost iubiri trecătoare. În adâncul sufletului ei dornic de iubire, nimeni n'a pătruns. Romanii sunt plini de farmec și frumoși ca zeii lor păgâni, dar prea sunt îngâmfai. Disprețul lor pentru credința într'un singur Dumnezeu, le-a

adus cu sine ura poporului iudeu. Și această ură a atlat uneori răsunet și în sufletul ei de femeie. Ieșu din Galileia, despre care se spune, că e frumos ca o minune, e ceva nou. E iudeu... și de el nimeni nu îndrăznește să se apropie. Dar ea?... Cât de mult îl dorește!... Dorește să-l vadă... să-l cucerască... ș'apoi să i-se deie cu totul lui!... Ar vrea să se închege o iubire cum n'a mai fost alta...

În aceeași zi se răspândi vestea, că Isus Năzarineanul vine. Maria se găti de sărbătoare. Multă trudă nu-i trebuia, căci natura o dăruise cu frumusețe din belșug. Și în amurgul acelei zile plin de mireșme, Maria ședea visătoare, sub un smochin înflorit. Vântul adia încet, smulgând din ramuri florile mărunte și dispre dealul presărat cu oleandri, străbătea alene cântecul unui păstor. Maria asculta cu gândul dus melodia tristă, acompaniată de harfă și sufletul ei se umplu de neliniște.

Veni-va oare el... cel dorit?... Și în timp ce sufletul ei dornic rătăcea departe, pe drumul pletruit răsonară pași. Maria tresări din visare și ridicându-și ochii spre drum, văzu o ceată de oameni, cari se apropiau încet. Pe câți-va îi cunoștea. Între aceștia era și fratele ei Lazar, care îi spusese multe, despre profetul din Nazaret. În fruntea tuturor pășea un bărbat tânăr, pe care nu-l mai văzuse. Un mănunchiu al razelor de soare, ce pleca grăbit spre asfințit, îl lumină câteva clipe, formând o aureolă în jurul frunții senine. El o privea... Maria vru să-i zimbească, dar zimbetul îi incremeni pe buze. Tămplele începură să-i svâcnească și cuprinsă de tremur și emoțiune, abia mai avu putere să se așeze iarăși sub smochin. Acesta e bărbatul care îi răpise liniștea!... Și cât e de frumos... E mai frumos chiar, de cum și l'a închipuit... Dar vai!... privirea lui îi spune să nu se apropie cu gând de păcat!... Ea, femela... al cărei zimbet a cucerit o lume, n'a fost în stare să înfrunte privirea acestui bărbat!

Iși frânse mâinile desnădăjduită

L A N U L

*În zilele când soarele-și aruncă
Nenumărate raze 'n înfînt,
Un lan întins de grâu îl vezi sub soare
Cum se desfată încă înverzît...*

*Și bulgării de aur dela soare
Găsesc popas în spicele de grâu,
Când lanul crește-așa — fără de veste —
Cum crește floarea'n margini de pârâu...*

*Și-așa pînă amurgu 'n jos coboară
Întinsul lan cu vlagă vegetează...
Și-apoi e 'nmiresmat în faptul serii
Când bolțile deasupra lui veghiază...*

*Mi-e sufletul un lan care 'nverzește
Sub bulgări grei de aur dela soare;
Iar când pe ochi îmi cade vâlul nopții
Mi-e sufletul, curat, ca alba floare!*

*Așa trăiesc de-vreme 'ntârziată
Ca floarea albă 'n margini de pârâu,
Iar când, lumina, soarele-și aruncă
Mi-e sufletul ca spicele de grâu!*

Ciprian Doicescu

și fărăși da seama de ceace face începu să-și muște buzele trandafirilor. Maria țipă de durere și revenindu-și în fire, plecă hotărâtă să-i vorbească lui Isus...

— „Rabbuni! Eu vreau iubirea ta!...”

— „Și eu iubirea ta Mario!...”

— „Și cum înțelegi tu aceasta iubire?...”

Peste fața blândului Nazarinean trecu o umbră de mâhnire, apoi răspunse, privind stăruitor în ochii femei.

— „Să iubești virtuțile și să urăști păcatul! Atunci... vei dobândi și iubirea mea!...”

Și Maria a înțeles cuvântul. În sufletul ei sbuciumat se făcu lumină. Gândurile pătimase îi dispărură ca prin farmec și în locul lor se sălășlui un simțământ necunoscut până atunci. Ingenunche înaintea lui Isus și lacrimile calde începură să-i curgă, prelingându-se peste picioarele blândului Nazarinean. Prin mintea ei să perindau cu iușeală icoanele nopților de voluptate și pline de păcat. Abia acum înțelegea prăpastia și noroiul în care s'a tăvălit... Și Isus îi vorbea cu blădeță. Cuvintele lui pline de vrajă, picurau în sufletul ei dornic ca stropii roditorii. Părul frumos și mățâșos i-se despletise, curgând în valuri bogate.

Potopul nesecat al lacrimilor ei spălau picioarele lui Isus și ea le ștergea cu părul capului său.

Și acum Maria era fericită. Aflase în sfârșit calea ce duce spre adevărata iubire.

Henriette Yvonne Stahl: Voica

(Roman; ediția II.)

În literatura noastră, viața țărănilor se reflectează diferit. Era o vreme, când materialul uman, pe care îl poate furniza literaturii existența omului simplu „dela țară”, legat de pământ prin durerile cași prin bucuriile lui, se nesocotea, ca un motiv de experiență lipsit de orice valoare. Pe atunci literatura o făceau fii clasei boierești, învățați din leagăn să cântărească distanța ca dela cer la pământ dintre categoria lor socială, privilegiată și clasa slugilor, legați prin fatalitate de o viață aparte, aceea de robi sau slugi — o categorie intermediară între vitele de muncă și boierii stăpâni. Cazurile de încălcare a hotarelor acestei norme, stabilită tacit, prin forța împrejurărilor, erau numai excepții.

Între timp revoluțiile sociale ale veacului au schimbat fața societății. Scădea vertiginos distanța care despărțea cei doi poli ai societății noastre rurale (singura asupra căreia reflectăm acum), cu tendința de a-i contopi, pentru a se produce o nouă configurație, topografică-socială. Transformările reale se reflectează și în transfigurarea fictivă a realității, care este literatura. Printr'o atitudine ideologică orașenească, poziția literaturii față de clasa rurală s'a schimbat, trecând dela un extrem la celelalt. Suntem într'o epocă de suprapunere a acestui element, vădită la fiecare pas, adecă în fiecare rând scris. Este literatura țărănească ditirambică, când până și genurile epice primeau o infuziune de sânge exclamativ, de odă, nu pentru înfățișarea materialului uman în sine, cât mai ales pentru sublinierea valorii etnice a vieții acestei categorii sociale.

Și, ca să fie satisfăcută par'că schematică teoriei hegeliene, am avut și o a treia atitudine, intermediară: de observație obiectivă a

vieții țărănilor. Ea nu o'a născut însă la urmă, după ciocnirea dialectică dintre „teză” și „antiteză”, cum se potolește valul după ce se lovește ritmic câțva timp de cele două maluri, ci a apărut mai de timpuriu, cu Slavici, deci dela începuturile Junimii. Imprejurarea că această literatură apare în Ardeal, unde clasa rurală privilegiată era streină de neamul nostru, și unde deci nația nu cunoștea această diferențiere în sânul ei, explică de ajuns și puțința de apariție așa de timpuriu a acestei literaturi.

Ea este, într'un timp, mai ales produsul fiilor clasei țărănești, cari puteau simți mai bine că viața țărănilor nu este esențial diferită de a boierului, ci este aceeași viață, numai pe un alt plan, cu o altă intensitate poate și cu un alt ritm. Puteau avea deci și farmecul noutății. Și aceasta este revanșă, pe care și-o ia în câmpul literaturii viața țărănilor față de a boierului, care stăpânea și aici în întâia epocă a literaturii noastre cuite.

Romanul „Voica” aparține prin construcția lui literară categoriei ultime, deși autoarea nu face parte din clasa rurală, spre care și-a îndreptat atenția. Aceasta de altfel nici nu mai este o condiție astăzi.

Întâia impresie, pe care ne-o produce lectura atentă a acestui roman, este puternică: o frescă a vieții dela țară, surprinsă în momentele ei cele mai caracteristice. Și nu este numai o observație feminină, care prinde și amănuntele fulgurante, ascunsă în dosul acestui tablou cu contururi plastice reliefate, prin mijloace de stil surprinzătoare pentru un debut literar, ci într'adevăr și observația unul orașan, care se tradează burlesc într'un loc: când ni se spune

că țărani dela horă erau îmbrăcați în „costum național”. (p. 125)

Mulțimea episoadelor, într'un roman de proporții modeste, susțin această impresie. Și par'că uneori sunt anume alese pentru a întruchipa un tablou complet al vieții de sat. Ex. episodul cu cei doi țigani, cari dreg țigăi și clăunuri, meseriași ambulanti, cari trăiesc cât din munca lor, cât din mila gospodinelor; descrierea unei zile de sărbătoare, cu hora, la care se întâlnesc sătenii de toate vrăstele: cei tineri pentru a-și petrece jucând, cei bătrâni privind la joc și povestind, iar copiii jucându-se în jurul jocului; sau episodul cu nunta, care-și are și el particularitățile lui. Alteori momentele sunt reținute pentru o observație psihologică, în afară de nota lor caracteristică pentru conținutul frescei. Și acestea sunt și mai multe: cele două fete care cerșesc bonboane, fricoase și rezervate față de strein; femeia Stoiana, care se îmbolnăvește de moarte fiindcă lucrează în timpul de lăuzie și n'are încredere în doctor — iar doctorul încă nu ține atâta să o vindece, cât mai ales să poată storce un câștig frumos în urma vizitei; — și mai ales psihologia copilului Ion, care prin sufletul lui aspru și îndărătnic par'că se înrușește cu omonimul lui din romanul dlui Rebreanu. Rețineți numai această observație despre Dumitru, soțul Voicăi, care șade pe o buturugă obosit după munca câmpului, pentru a măsura puterea de observație psihologică a autoarei: „copleșit de viață, o îndura cu nepăsare fără să o blesteme, fără să o lubească. Părea că trăiește din obișnuință”. (pag. 6.)

Pe deasupra acestor episoade însă și prin contribuția lor se închiagă firul unei vieți, care-i dă romanului consistență, care însuflețește cele 31 de tablouri aproape dramatic prezentate. Este Voica, femeia nenorocită pentru că nu poate avea un copil, ca să devină prin aceasta părtașă la avera soțului ei și care se mistuie în lupta pentru o fășie de pământ, ca să nu rămâne pe drumuri când s'ar întâmpla să-i moară bărbatul.

Nu-i lipsit de semnificație faptul că dorința de posesiune a unul pețec de pământ servește drept motiv pentru drama care se desfășoară în această povestire ca o „copie de natură”. În minte ne vine iarăși

„Ion” al dlui Rebreanu. Pentru țăran alipirea față de pământ este rostul adevărat al existenței în această lume. Ion omoară pentru a pune stăpânire peste o nouă moșie. Voica încă se arată uneori capabilă de omor din acelaș motiv, dar ca femeie nu ajunge așa de departe ca bărbatul Ion. Pentru a-și vedea moșia însă ea este în stare să străbată zona frontului, expunându-și viața și rabdă bătaia crudului ei bărbat, nădăjduind că totuși acesta se va îndura odată și îi va ceda o parte din moșie în deplina ei proprietate. Iar când vede că nu izbuteste și despărțită de soțul ei nu poate trăi, se resemnează; plânge, dar șade acasă; iar într'o noapte se duce pe furis la pământul dorit atâta și plânge acolo „ca la mort”.

Și sfârșitul povestirii este caracteristic pentru psihologia țăraniului nostru. Drama, care ia proporții înfricoșătoare uneori, amenințând cu un desnodământ tragic, fatal de tragic se topește într'o resemnare, înțelepciunea de veacuri a țăraniului român. Ferice nu mai este, dar greul vieții se impune ca o fatalitate și mai puternică, atotstăpânitoare.

Scrită mai mult decât dezvoltată în toată amplitudinea, ce ar fi putut o lua, romanul „Voica” rămâne mai mult o povestire care se apropie prin proporții de roman. (Și nu ne gândim numai la proporția materială: numărul paginilor.) În această povestire găsim însă o galerie de figuri, cari trăiesc toate cu psihologia lor aparte, conturată viguros de un condei maestru. Darul de a crea viață, aceasta este nota predominantă a talentului d-rei Stahl, și încă cu mijloace de stil dintre cele mai simple, dar cele mai puternice. Sobrietatea stilului, cu o înclinație vădită spre dialog, este nota caracteristică a expresiei sale.

Întâia operă, acest roman, reliefind strălucit aceste calități, i-a câștigat un loc de frunte printre prozatorii noștri de astăzi.

Olimpu Boitoș

CĂRȚI STREINE

Franceze

Lucien Dubech. *Les chefs de file la jeune génération.* (Ed. Plon.) O serie de profiluri literare, apărute prin reviste și culese

apoi în volum. O carte, ce-ți îngăduie să-ți faci o idee clară despre producția tinerilor scriitori francezi, stabilind o scară de valori. Nu s'ar putea spune însă unde începe și unde sfârșește noua generație, Tânărul scriitor Marcel Azais tăgăduia, nu de mult, împărțirea pe generații, spunând că n'are nimic comun cu excentricul Paul Morand. Lipsa punctelor de contact poate fi reală pentru anumite cazuri; dar nu e mai puțin adevărat că există circumstanțe exterioare ce crează o atmosferă comună, fie chiar inconștientă. În chip fatal, lovind-te de aceleași evenimente, ai impresii analoge, chiar dacă tragi din ele deducții opuse. Astfel, criticii viitorului vor distinge ușor generația dinainte de război de cea de după război, după cum deosebești, de pildă pe clasici de romantici. De sigur însă că Azais are dreptate în ce privește elementul personal care, oricât ar fi de influențat de împrejurări, rămâne elementul principal în creație.

Studiind operele scriitorilor francozi între 30-40 ani, Dubech nu uită niciodată elementul personal. Din potrivă, el merge până acolo încât afirmă că Henri Béraud n'ar fi scris niciodată *Le martyre de l'obese* dacă n'ar fi fost puțin burtos și arată că dimensiunile respectabile nu se acomodează cu o agilitate prea mare a închipuirii, ci mai degrabă cu tendințele optimiste ale filozofiei lui Béraud. Excentricitatea lui Paul Morand s'ar datori faptului că fiind născut în Rusia și crescut la Oxford, a dus viața de pibeag a diplomaților. Originalitatea cu orice preț a devenit la Morand o manie. Aceeaș severitate o arată pentru Jean Giraudoux. Judecată sumară, care ne face să ne îndoim de obiectivitatea metodei lui Dubech.

Celealte portrete se referă la poeți ca Alexandre Arnoux, Maurice Rostand și Jean Cocteau, la romancieri ca Francis Carco, Roland Dorgèles, Georges Duhamel, Pierre Benoit și Francois Mauriac, la autori dramatici ca Sacha Guitry, Paul Gèraldy și Jules Romains sau la critici ca Henri Massis sau André Thèrive.

Authorul amintește cu durere că generația sa a fost secerată de război, și peste patru sute de scriitori, cari ar fi avut acum 30 ani, au căzut pe câmpul de bătălie, fără ca cineva să poată spune ce capodopere ar fi putut să dea literaturii franceze.

Italienne

Alfredo Acito. — *Corporazioni e Sindacati nella Storia, nello Stato, nei Partiti politici.* (Milano, Ed. Trasi). — Autorul acestei cărți, cunoscut în Italia printr'un studiu asupra chestiilor politice din Orientul asiatic, și-a propus să expună într'o formă ușoară toate informațiile existente despre dezvoltarea istorică a organizațiilor de muncă, cu însemnări scurte despre lumea antică, și oprindu-se mai ales asupra corporațiilor de meseriași din Evul Mediu, constituite ca niște cetăți de apărare ale clasei producătoare împotriva atotputerniciei feudale și tinzând să-și creeze un drept propriu, ce a dus la formarea comunelor. Istoricul italian precizează organizația corporațiilor și arată cum aceste asociații, închise oricărei influențe sau amestec străin, urmașii o politică de clasă, constituită prin regulamentele de muncă, ce se ocupau, ca și astăzi, cu chestiuni de salariu, cu repausul duminical, cu justul preț calitatea produselor, limitarea și îmbunătățirea producției.

În epoca Renașterii, odată cu căderea marilor feude și a puterii regale, corporațiile decad și-și schimbă caracterul. Introducerea mașinilor în industrie, revoluția economică produsă de descoperirea Americii, invențiile, formarea unei lumi coloniale, îndreptară economia mondială pe căile liber — schimbismului, — deschise de teoriile lui Smith și Quesnay, atât de dăunătoare sistemului corporativ, — până ce legea Chapelier în Franța suprimă corporațiile și interzise reconstituirea lor sub orice formă. Odată cu mișcarea socialistă, ele renasc sub formă de syndicate, dar cu un caracter pur muncitoresc.

După această parte istorică, Acito se ocupă pe scurt de caracterele mișcării sindicaliste moderne și de posibilitatea încadrării lor în organizația Statului modern, separându-le astfel definitiv de agitațiile politice ale partidelor. Studiul lui Acito e o excelentă carte de informație pentru cei ce doresc să se înțeleagă în complexul acestei probleme.

Americane

Perry Belmont. — *National Isolation and Illusion* (New-York, Putorum'sons 1925). — În raportu-

rile Statelor Unite cu Europa există două tendințe: una, a Statelor americane ce gravitează spre Pacific, ignorează Europa și dau o importanță mult mai mare chestiilor privitoare la Canada, Japonia, China, Australia, Mexico sau America centrală; cealaltă, a Statelor ce gravitează spre Atlantic și care, având mai multe relații cu Europa, o cunosc mai bine și apreciază mai mult legăturile cu continentul nostru. În senatul american, predomină însă prima tendință. Numai cu mare greutate, președintele Coolidge a obținut de curând adeziunea țării sale la Curtea de justiție internațională din Haga, ceea ce ar putea să pară un non-sens, dat fiind că această Curte nu e decât un organ al Societății Națiunilor, din care Statele Unite refuză și astăzi să facă parte. Soluție americană, esențialmente practică, fiind că nu implică nici o răspundere în caz de război.

Belmont care a trăit mult în Europa, are mai mult mentalitatea unui democrat francez. Cartea nu formează un tot organic, deși subscriem la concluziile ei: „Fie că Statele Unite ar adera sau nu la Societatea Națiunilor, interdependența ce există azi între America și Europa, nu va fi nici scăzută, nici sporită prin aceasta, ci va rămâne în mod inevitabil și permanent aceea ce este și a fost întotdeauna“.

Barbu Brădescu

FLORI DE-O ZI

Colaboratorii noștri: Alături de tinerii scriitori ardeleni Ion Breazu, Munteanu-Mio, Olimpiu Boitoș, Teofil Bugnariu, Aurel Decei, M. Gh. Carpen Dionis Popa Aurel Buteanu și Sever Stoica, cari sunt împreună cu dl Agârbiceanu, dela anul nou încoace colaboratori statornici cu și fără iscălitură ai coloanelor noastre, se mai înșiruie azi și tînărul scriitor craiovean Marcel Romanescu, care va ținea deacum înainte la curent pe cetitorii „Cosinzenii“ mai ales cu note asupra mișcării literare strelne Revista „Cosinzeana“, complet reorganizată, este astfel tot mai mult o tribună literară a tinerii

generații de scriitori ardeleni, cari ajutați de elemente de mare valoare din celelalte provincii, caută să taie o brazdă nouă în ogorul înfeliat al mișcării noastre literare.

Doă congrese culturale ocrotește pământul Ardealului la începutul săptămânii viitoare. Întăiul, al Ligii Culturale, cu trecut nimbă de eroism, se va ținea în cetățula culturală a Blajului; al doilea al Secțiilor literare și științifice ale Astei, aici în Cluj.

La congresul ținut anul trecut la Timișșara, întăiul pe pământul provinciilor la descobirea cărora Liga a contribuit cu cuvântul generator de entuziasm al conducătorilor ei, numele Blajului s'a desprins spontan de pe buzele tuturor. Era un nume rostit cu sfîntenie la toate congresele anuale de dinainte de război, Liga, care și-a avut ochii pururea îndreptați spre visul care a prins trup astăzi, vedea mult mai apropiat timpul când va putea să îmbrățiseze locurile sfinte ale Ardealului. Trebuie să o recunoaștem însă că noi suntem cei pătași cu nerecunoștință. Un regionalism, alimentat de o politică mioapă ne-a îndepărtat dela îndeplinirea celor mai elementare datorii către cei cari au grăbit împlinirea visului. Ardealul trebuia să fi ospătat în întăiul an de după Unire pe congresiștii Ligii, adunați de pe întreg pământul românesc. Va ști Blajul să șteargă o nerecunoștință și să vibreze de patriotism în fața sutelor de congresiști, dornici de ei?

„Academia militantă“ a Ardealului — cum sugestiv au fost numite Secțiile Astei la adunarea din iarna trecută — își va citi rapoartele anuale de activitate ale fiecărei secții; se vor îndemna la muncă leneșii. Se prea poate ca ferberea politică din primăvara aceasta să fi îndreptat spre alte orizonturi entuziasmul pentru cultură pe care l-am admirat la adunarea din iarna trecută. Parlamentul în tolu va împiedeca să asiste pe mulți membrii de seamă ai Secțiilor. Se va vedea totuși, cine va avea țaria eroismului cultural care falfăie deasupra trecătoarelor patimi politice.

Anuarul Fundației Principele Carol. După patru ani de muncă

în tăcere, societatea de cultură isvorâtă din dorința Principelui Carol de a începe o mare acțiune de luminare a poporului, pe care se pregătea astfel. să-l domnească înțelepțește, ne înfățișează într-o broșură cuprinzătoare, prevăzută cu ilustrații alese și hărți elocvente, o dare de seamă amănunțită despre activitatea ei în acest timp. Fundația Principele Carol a năzuit să îmbrățișeze toate straturile poporului nostru în raza acțiunii ei de luminare prin cultură, alegând mijloacele potrivite pentru fiecare din aceste straturi. Misiuni culturale la sate, cu preoți și conferențieri pentru alinarea și nutrirea sănătoasă a sufletului, cu doctori pentru cercetarea bolnavilor cu trupul și cu advocați pentru îndrumarea oamenilor împrișinați; înființarea căminurilor culturale cu biblioteci într'un mare număr de sate, ca o școală permanentă pentru poporul satelor suplînind sau completând munca săvârșită de școala obligatorie a statului, care adeseori lasă prea puține urme trainice în sufletele celor ce trec prin ea în vrâsta fragedă a copilăriei. Apoi instituții superioare de cultură pentru lumea de intelectuali ca orașelor, ca biblioteci și muzee, expoziții și conferințe, societăți artistice și reviste sau colecții de cărți tipărite cu sprijinul ei, sau sub eg' da ei.

Pe lângă toate această acțiune de culturalizare a poporului nostru, o intensă propagandă în strelnătate pentru valorificarea noastră prin puterile culturale în societatea celorlalte popoare culte. Cine nu-și aduce aminte de ecoul, pe l-au avut expozițiile de artă românească, aranjate în anul trecut în câteva din capitalele sau centrele culturale apusene? Cine a putut uita efectul strălucit obținut de misiunile de propagandă, în special prin societăți muzicale, trimise de fundație în țările prietene nouă, pentru a face dovada că merităm această prietenie, pentru a crea un renume binemeritat poporului nostru?

Aici în Ardeal Fundația culturală își are una d'ntre cele mai de seamă instituții ale ei: „Muzeul etnografic al Ardealului”, care în anul acesta s'a instalat într'un local propriu, în plața Mihai Viteazul. Din raportul directorului acestui muzeu, d. Romul Volna, intercalat în acest anuar, am urmărit organizarea unei instituții așa de gîrboase într'un timp relativ scurt, de trei ani, pen-

tru a deveni astăzi un monument important al civilizației noastre poporane.

Anuarul Fundației are putere de a ne mări încrederea în triumful nostru, ca popor, prin muncă culturală.

*

Criza morală a editurii noastre. — E lucru necontestat că editurile noastre trec printr'o fază de criză. Materială în bună parte prin lipsa de cetitori mereu și mereu reamintită, criza editurilor noastre totuși se pare a fi mai mult o *criză morală*. Cuvântul e destul de greu, dar e constatarea mei stări reale a lucrurilor. De-aceea vorbele aspre pe cari unii tineri scriitori le-au spus pe socoteala unei edituri ca cea a „Cărții Românești” nu ne-au mirat de loc, ele potrivindu-se și cu constatările noastre. Atunci când „Cultura națională” editura noastră într'adevăr europeană, nu-și poate conțina activitatea poate chiar din cauza europenismului său care cere mereu și mereu jertfe, cealaltă mare și veche editură a „Cărții Românești”, stăruiește să publice cărți de un eclectism dubios și într'un chip din ce în ce mai orientat. Alt-cum nu ne putem dumiri asupra faptului, că mulți dintre scriitorii noștri cunoscuți și valoroși rămân în afara sferei de lucru a amintitei edituri, care în schimb împărăște pe piața cărții noastre nume din ce în ce mai necunoscut.

Editură literară în primul rând, „Cartea Românească” a deviat simțitor din drumul pe care trebuie să meargă. Altfel nu ne putem închipui cum de atunci când avem atâția scriitorii de-o reală valoare, ea se încăpăținează în editarea unor „Cărți de bucate” fie ele chiar „vesele”. Acum când poate mai simțitor ca oricând se accentuează lipsa criticilor lui T. Maiorescu bună oară, epuizate de-atâta vreme, „Cartea Românească” în locul multor cărți de bucate etc., eiusdem farinae, ar face un serviciu mult mai bun ca pe lângă scriitorii generației actuale să reeditze în chip mai demn bineînțeles decât până acum. clasicii noștri epuizați. Ar fi mai de folos și pentru ea și pentru public.

*

Premiile Institutului de Istorie Națională din Cluj. La con-

cursul publicat de Institutul de Istorie Națională din Cluj pentru câștigarea premiului anual din 1925/26, au fost apreciate ca mai bune următoarele lucrări:

1. Cronica lui Szamosközy. lucrarea dlui *Ioachim Crăciun*, premiată cu 4000 lei.

2. Monografia istorică a comunei Săiște, jud. Sibiu, lucrarea dlui *Ion Moga*, premiată cu 4000 lei și

3. Analiza părților din Verancius cari privesc Istoria Românilor din veacul XVI-lea, lucrarea dlui *Aurel Decei*, premiată cu 2000 lei.

BIBLIOGRAFIE

CĂRȚI

Ed. „Cartea Românească” București.

P. Dulfu: Grăia lui Novac ed. VII Lei 45.

P. Dulfu: *Isis Mântuitorul* ed. III Lei 45.

L. Tolstoi: Cazacii vol. II Lei 9.

H. Krupenski-Sturdza: Carte de bucate veselă, Lei 40.

Raportul secretarului despre activitatea comitetului „Soc. Ortodoxe-naționale a femeilor Române” pe anul 1925, Cluj.

Anuarul II. pe 1925 26 al Academiei teologice „Andreiane” Sibiu.

Biblioteca „Sămănătorul”

Gh. Cardaș: Căntece populare Moldovenești, Lei 15.

O. Ghibu: Cu gândul la Basarabia, Lei 15.

N. I. Herescu: Insemnări literare, Lei 10.

Dr. Seb. Stanca: Sergentul, (dramă 1 act) Lei 5.

Ștefan Meteș: Păstori ardeleni în principatele române, Lei 15.

I. Marin Sadoveanu: Dramă și Teatru, Lei 20.

Ion Clopoșel: Două săptămâni în Cehoslovacia, Ed. „Societatea de Măine” Lei 50.

Cadoul cel mai frumos pe care-l
puteți face unul prieten,
rude sau cunoscut, este
o colecție din re-
vista săptămână-
nală

„COSINZEANA“

cu
sute de
ilustrații,
poezii, nuvele,
schife romane, articole
dăruite de seamă și flori de o zi

Colecția din anul 1922 costă
120, cea din 1923, 150 Lei,
cea din 1924 și 1925 câte
200 Lei.

Abonați pentru săteni

foaia populară ilustrată

„LUMEA ȘI ȚARA“

Adresa: Cluj, P. Cuza Vodă 16

Numeri de probă gratuit

CETIȚI

DOUĂ IUBIRI

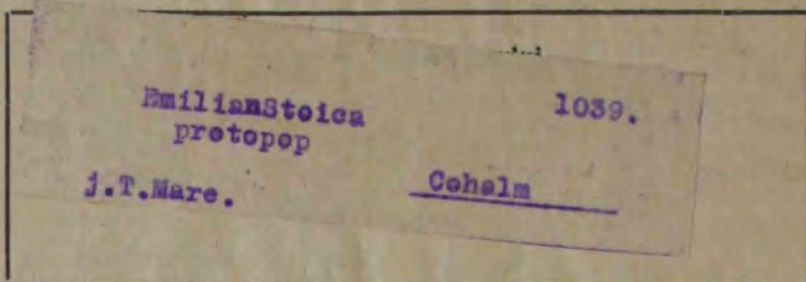
POEZIE LIRICĂ
DE
RADU MĂRGEAN

DE VÂNZARE

la Administrația revistei „Cosinzeana“

PREȚUL 10 L E I

O C U L T I S M

Reușești în viață numai prin
voință. Ca să-ți poți forma voința
trebuie să te cunoști.

Venim în ajutorul Dumniavoa-
stră, descriindu-vă perfect tem-
peramentul și facultățile naturale
psihice.

Trimiteți la redacție: o foto-
grafie și suma de Lei 60, arătând
care vă este culoarea ochilor
(negru, căprui, verde, albastru),
statura (înalt, subțire, scurt, gras),
etatea, sexul, ocupația și scrisoarea
D-stră scrisă necaligrafic (natu-
rală).

Puteți formula și câteva între-
bări asupra talentelor înăscute,
cari vă interesează.

FOTOGRAFIA SE ÎNAPOIAZĂ

IMPRIMATE DE ORICE NATURA
FURNIZEAZĂ
PROMPT
ȘI IEFTIN

T

TIPOGRAFIA

DR. S. BORNEMISA

CLUJ
PIAȚA CUZA
VODĂ No. 16

COMENZI

VENITE PRIN POSTĂ SE EXECUTĂ CU PRECADERE !!!